

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Psicoloxía da aprendizaxe en contextos educativos		Código	652G02007	
Titulación	Grao en Educación Primaria				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6	
Idioma	Galego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Psicoloxía				
Coordinación	Brenlla Blanco, Juan Carlos		Correo electrónico	juan.brenlla@udc.es	
Profesorado	Brenlla Blanco, Juan Carlos Freire Rodríguez, Carlos Herme Rebollido, Laura Tomé Lourido, David		Correo electrónico	juan.brenlla@udc.es carlos.freire.rodriguez@udc.es l.hermo@udc.es david.tome.lourido@udc.es	
Web					
Descrición xeral	Esta materia xunto coa "Psicoloxía do desenvolvemento de 6 a 12" configuran o Módulo de Formación Básica do Título: Procesos educativos, aprendizaxe e desenvolvemento da personalidade de 6 a 12 anos (Orden ECI/3857/2007, do 29 de decembro). O núcleo de competencias básicas trata da comprensión dos procesos educativos e da aprendizaxe e dos determinantes persoais e relacionais e contextuais da aprendizaxe escolar.				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período de 6-12, no contexto familiar, social e escolar.
A3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións.
A4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento.
A5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseado na aprendizaxe de competencias.
A6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.
A7	Analizar e comprender os procesos educativos na aula e fóra de ela relativos ao período 6-12.
A11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B5	Traballar de forma colaborativa.
B11	Capacidade de comprensión dos distintos códigos audiovisuais e multimedia e manexo das ferramentas informáticas.
B21	CB1 - Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeneral, e se adoita encontrar a un nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B22	CB2 - Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B23	CB3 - Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B24	CB4 - Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B25	CB5 - Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer, comprender e valorar o coñecemento científico aportado desde a psicoloxía da educación ao estudo dos procesos de cambio comportamental que se producen nos seres humanos como resultado da súa participación en situacións educativas.	A1 A7		
Coñecer, comprender e reflexionar sobre as principais teorías, concepcións e tipos de aprendizaxe e as súas implicacións educativas e valorar a importancia de facer unha aprendizaxe constructiva, significativa e interactiva.	A1 A5	B1	
Coñecer, comprender, identificar e reflexionar sobre algunhas das variábeis máis relevantes propias das situacións educativas escolares de natureza intrapersoal ou propias do alumnado, tanto do ámbito cognitivo como afectivo e a súa incidencia na aprendizaxe escolar.	A1 A3 A4 A6 A7	B1	
Coñecer, comprender, identificar e reflexionar sobre algunhas das variábeis máis relevantes propias das situacións educativas escolares de natureza relacional ou contextual e a súa incidencia na aprendizaxe escolar.	A1 A7 A11	B1	
Planificar e realizar tarefas de forma crítica e creativa, como froito dun pensamento diverxente.		B1 B5 B22 B25	C6 C7
Manexar ferramentas informáticas e utilizar distintos recursos da rede para a procura de información.		B1 B5 B11	C6
Elaborar informes de forma sistemática e planificada a partir de datos obtidos da aplicación de cuestionarios u observación.	A1	B1 B5	C6 C7
Entender o carácter interactivo do proceso de ensino/aprendizaxe nas situacións educativas, e en consecuencia valorar a asistencia á clase como o contexto en que se materializará o mesmo.	A1	B1	C6 C7
Valorar a participación, o diálogo e o debate, cunha actitude de respecto, tanto cara ás quendas como ás ideas, como formas de implicación activa e compromiso coa aprendizaxe.	A5	B5	C7
Sensibilizarse, comprometerse activamente, responsabilizarse e avaliar o propio proceso de aprendizaxe, desenvolvendo hábitos de traballo, esforzo, responsabilidade e actitudes de curiosidade, rigor científico e interese pola aprendizaxe e o traballo ben feito.		B1 B21 B23 B24	C7
Desenvolver técnicas e actitudes favorábeis á cooperación, coparticipación, compromiso e intercambio con outros e outras compañeiros e compañeiras e desenvolver formas de conversación e pensamento exploratorias que favorezan a comprensión e construción do coñecemento.		B1 B2	C6 C7
Recoñecer e valorar as diferenzas individuais rexeitando a discriminación baseada en diferenzas de sexo, clase social, crenzas, raza e outras características individuais e sociais. Aceptar e valorar a diversidade			C7
Desenvolver actitudes favorábeis ao desenvolvemento sostibel.			C4

Contidos	
Temas	Subtemas

TEMA 1: A PSICOLOXÍA DA EDUCACIÓN	1. A orixe da Psicoloxía da Educación 2. Concepcións da relación entre Psicoloxía da Educación e educación 3. Dimensións ou finalidades 4. Obxecto de estudo 5. Os contidos 6. As tendencias actuais e perspectivas de futuro 7. Contextos de aprendizaxe, desenvolvemento e educación
TEMA 2: A APRENDIZAXE ESCOLAR	1. Principais enfoques Psicolóxicos da Aprendizaxe 1.1. Enfoque condutista 1.2. Enfoque cognitivo 2. Categorías e tipos de aprendizaxe escolar 3. Trazos relevantes da aprendizaxe escolar
TEMA 3: FACTORES COGNITIVO/AFFECTIVOS DA APRENDIZAXE ESCOLAR	1. Variables cognitivas 1.1. A intelixencia 1.2. Procesos de aprendizaxe 1.3. Desenvolvemento de competencias relacionadas co proceso de aprendizaxe 1.4. Estratexias de aprendizaxe 1.5. Estilos e enfoques de aprendizaxe 2. Variables motivacionais 2.1. As metas académicas 2.2. As atribucións causais 2.3. O autoconcepto 3. Alumnado con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
TEMA 4: FACTORES RELACIONAIS E CONTEXTUAIS IMPLICADOS NA APRENDIZAXE ESCOLAR	1. As interaccións entre iguais 1.1. Tipos de relación entre iguais 1.2. A construción do coñecemento na interacción entre o alumnado: mecanismos interpsicolóxicos 1.3. O agrupamento dos alumnos 2. A interacción profesorado-alumnado: as expectativas do profesor 2.1. A formación das expectativas 2.2. Efectos das expectativas na educación

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A11	3	0	3
Sesión maxistral	A1 A3 A4 A5 A6 A7 A11 B1 B2 B5 B11 C6 C7	20	0	20
Portafolios do alumno	A1 A4 A5 A6 A7 A11 B1 B2 B5 B11 B21 B22 B23 B24 B25 C4 C6 C7	17	81	98
Proba mixta	A4 A5 A6 A7 A11	3	25	28
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Actividades iniciais	Actividades que se levarán a cabo antes de iniciar o proceso de ensino/aprendizaxe a fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar. Con elas preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativas, que partan dos saberes previos do alumnado.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas ao alumnado, coa finalidade de transmitir os coñecementos de cada tema e facilitar a súa aprendizaxe.
Portafolios do alumno	É unha carpeta ou arquivador ordenado por seccións, debidamente identificadas ou etiquetadas, que contén os rexistros ou materiais produto das actividades de aprendizaxe realizadas polo alumno nun período de tempo, cos comentarios e cualificacións asignadas polo profesor, o que lle permite visualizar o progreso do alumno. O portafolios ou carpeta inclúe todo o que fai o alumno, como: apuntes ou notas de clases, traballos de investigación, guías de traballo e o seu desenvolvemento, comentarios de notas, resúmenes, probas escritas, autoavaliacións, tarefas desenvolvidas, comentarios de progreso do alumno realizado polo profesor, etc.
Proba mixta	Proba de ensaio ou obxectiva; na primeira opción tratase de obter respostas que impliquen o razoamento (argumentar, relacionar...), habilidade de síntese, comparación, redacción...; na opción segunda, a proba consiste en formular unha cuestión en forma de pregunta directa ou de afirmación incompleta, e varias opcións ou alternativas de resposta que proporcionan posibles solucións, das que só unha delas é válida.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Portafolios do alumno	A atención personalizada realizarase tanto no escenario da aula, como na rede e en titorías. Consistirá en guiar e tutelar o proceso da aprendizaxe dos grupos de traballo nas distintas actividades de tipo teórico e práctico e na elaboración dos informes pertinentes. Todo isto farase coa finalidade de facilitar que o alumnado comprenda significativamente a información, a integre na súa estrutura de coñecementos e se implique activamente.

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A4 A5 A6 A7 A11	A avaliación teórica consistirá nunha proba mixta na que pode haber preguntas de ensaio, pregunta curso ou tipo opción múltiple.	40
Portafolios do alumno	A1 A4 A5 A6 A7 A11 B1 B2 B5 B11 B21 B22 B23 B24 B25 C4 C6 C7	Traballo individual e en grupo que consiste na realización de actividades a facer na aula e fóra dela para cada un dos temas. Estas actividades colaborativas serán basicamente de orientación-execución ou demostración-práctica. Este portafolios que integra as metodoloxías de aprendizaxe cooperativo, traballos tutelados, estudo de casos, presentación oral, glosario análise de fontes documentais... será o material que se contemple na avaliación. Así como, trátase de coñecer e estudar algunhas das variábeis ou factores da aprendizaxe escolar mediante a elaboración de informes/artigos en base a busca e análise de documentación científica e datos ou propostas educativas que estimulen a desenvolvemento de tales variables. Este traballos faranse en grupo.	60

Observacións avaliación

OPCIÓN A

Alumnado con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase igual ou superior ao 85%:

- a) Elaboración e presentación do portafolio/dosier de prácticas (50%).
- b) Exame escrito (tipo proba mixta) sobre os contidos da materia (50%).

OPCIÓN B

Alumnado cunha asistencia/participación nas actividades de clase inferior ao 85% e alumnado con dispensa académica de exención de asistencia, recoñecida por parte da Facultade de Ciencias da Educación da UDC:

Exame escrito sobre os contidos teórico-prácticos da materia (100%).

OBSERVACIÓNS ADICIONAIS:

Para o alumnado asistente (opción A):

1. Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (dosier e proba mixta).
2. O dosier presentárase antes da data do exame oficial (para presentarse ao exame é condición indispensable ter presentado o dosier).

Para todo o alumnado (opcións A e B):

1. A convocatoria de xullo (2ª oportunidade) estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria de maio/xuño (1ª oportunidade).
2. Segundo establecen as "Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario (aprobada o 19/12/2013 e modificada o 30/04/2014) no Art. 21.2: Considerarase como "Non presentado" (NP) a aquel estudante que, estando matriculado na materia, non concorra ás distintas actividades de avaliación que se establecen para o curso académico.

Así, será cualificado como "Non presentado" cando:

- a) Non complete o proceso de avaliación continua, nas condicións que figure na guía docentes, ou
- b) Non se presente á proba do período oficial de avaliación.
3. Segundo o artigo 11, apartado 4 b), do Regulamento disciplinar do estudantado da UDC: "A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa: o/a estudante será cualificado con "suspenso" (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario"

Fontes de información

Bibliografía básica

Apuntes entregados a través de Moodle

Bibliografía complementaria	Artola, T. (2013). Psicología de la educación. Stylo Digital Beltrán, J. e Bueno, J.A. (Eds.) (1995). Psicología de la educación. Marcombo. Beltrán, J. e outros/as (1992). Psicología de la educación. EUEDEMA Beltrán, J., García-Alcañiz, E., Moraleda, M., Calleja, F.G., Santiuste, V. (1995). Psicología de la educación. EUEDEMA Bueno, J.A. e Castanedo, C. (Coords.) (2001). Psicología de la educación aplicada. CCSColl, C., Palacios, J. e Marchesi, A. (Comps.) (1990). Desarrollo psicológico y educación, II. Psicología de la educación. Alianza Psicológica. Coll, C., Palacios, J. e Marchesi, A. (Comps.) (2007). Desarrollo psicológico y educación. II. Psicología de la educación escolar. Alianza. Psicología y Educación. Fernández, E., Justicia, F. e Pichardo, M.C. (2007). Enciclopedia de psicología evolutiva y de la educación. Aljibe Gómez, A. (2010). Unha viaxe pola infancia. Ir Indo González Pérez, J. e Criado, M.J. (2004). Psicología de la educación para una enseñanza práctica. CCSG González Pienda, J.A. e outros (Coords.) (2002). Manual de psicología de la educación. Pirámide. González, M. C. y Tourón, J. (1992). Autoconcepto y Rendimiento escolar. EUNSA. Good, T.H.L. e Brophy, J. (1996). Psicología educativa contemporánea. McGraw Hill Henson, K.T. e Eller, B.F. (2000). Psicología educativa para la enseñanza eficaz. International Thompson Editores. Marchesi, A. (2004). Que será de nosotros, los malos alumnos. Alianza Ensayo Martín Sánchez, M.V. (2009). Psicología de la educación y del desarrollo en educación infantil. Ediped Mayer, R.E. (2004). Psicología de la educación. Pearson Educación Miras Martínez, F. (2001). Psicología de la educación y del desarrollo en la edad escolar. Grupo Editorial Universitario Navarro, J.I. e Martín, C. (Coords.) (2010). Psicología de la educación para docentes. Pirámide Ormrod, J.E. (2005). Aprendizaje humano. Pearson Educación Pellón, R. et al. (2014). Psicología del aprendizaje. UNED Pontecorvo, Cl. (Coord.) (2003). Manual de psicología de la educación. Editorial Popular Prados Gallardo, M. (2014). Manual de psicología de la educación. para docentes de educación infantil y primaria. Pirámide Rodríguez Sánchez, S. (Coord.) (2015). Psicología de la educación. Grado en Educación Infantil y Primaria. Pirámide Sampascual, G. (2001). Psicología de la educación. UNED. Sampascual, G. (2002). Psicología del desarrollo y de la educación. Vol. II. Psicología de la educación. UNED. Santrock, J.W. (2001). Psicología de la educación. McGraw Hill. Santrock, J.W. (2006). Psicología de la educación (2ª ed.). McGraw Hill Schunk, D.H. (1996). Teorías del aprendizaje. Pearson Education Sprinthall, N.A., Sprinthall, R.C. e Oja, S.N. (1996). Psicología de la educación. McGraw Hill Trianes, M.V. (Coord.); Abascal, J.[et al.] (1992). Psicología de la Educación para profesores. Secretariado de Publicaciones Trianes, M.V. (Coord.) (1996). Psicología de la educación para profesores. Pirámide (Biblioteca Eudema). Trianes, M.V. e Gallardo, J.A. (Coords) (1998). Psicología de la educación y del desarrollo. Pirámide. Trianes, M.V. e Gallardo, J.A. (Coords) (2004). Psicología de la educación y del desarrollo en contextos escolares. Pirámide. Trianes, M.V. e Luque, D. (2013). Manual de psicología de la educación para psicólogos. Luque Parra Woolfolk, A. (1999). Psicología educativa. Prentice Hall

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

As

actividades e prácticas entregaranse vía telemática (a través da plataforma virtual Moodle) para contribuir a un desenvolvemento sostible, evitando o esgotamento de recursos naturais.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías